

בני ישראל למסורה שעורים בהסתכלות

רשע וטוב לו.
צדיק ורע לו,
נה והנצחית:
המענה הישר
נים תמיד את
שאתם טועי
כלפי זה

ואני, ר' עזמות, אומר לכם כי לא רק
פה עלי אדמות כך הוא אלא גם שם
בשמירשמיא, ומלכותא דרקייעא כמלך
כותא דארעא מנוש.

ואם אינכם מאמינים, אספר
לכם, רבותי, מעשה שהיה — לא בר'
יצחק אלחנן! — שממנו, כלומר מהד'
מעשה הנורא הזה, תראו בעליל
ובפעל ממש ותוכחו על נקלה כי אין
למעלה אלא מה שיש למטה... ואתם,
קונרסים, שבו לכם פה במנוחה ובשקט
— נגמרה אספת הנבחרים! — כאו
מסביבי ועשו את אזניכם כאפרכסת:
הן אוהבים אתם לשמוע מעשיות —
ולחשומע יונעם!

מספרים כי שני יהודים דפקו
בערב שבת בין השמשות על שערי
שמיא.

/ — מלאך גבראל, — קראו שני
הם — תן לנו להכנס.

מיד נפתחו שערי שמים והכניסו
את שני האורחים, לבית דין של מעלה
כדי לבדק ולבחו את הזכויות והחובות
שלכם, כנהוג. נכנס תחלה הוקן, רב
ומורה הוראה בישראל, ועמד בדחילו
ורחימו לפני כסא המשפט, פתח המז'
כיר הצעיר בעל-תרכוש בפנסק הזכויות
את השבון ה"תיכ"אם" (רב בלע"ז)
ומצא שכלו זכאי, ובספר החובות,
הכל חלק — צדיק גמור.

— יאללוא לג'העדו, — אמר
השופט בחיך קל.

ואולם, עוד טרם הספיקו להובילו
אתי כבוד למנוחתו, נשמע באולם
קול דמכה דקה:

— "I...I...I...זום!"

וזבוב קטן מבני-הזומזומים עף
ועמד לפני כסא המשפט וזמזם בלש'
ונו וספר מעשה שלם איך פעם בש"ק
עמד לתומו על שלחן הרב ורצה לטעם
מן ה"שיריים" של הרבי והנה שלח
את ידו ושלחו לעולמו.

— אמנם, רק זכוכ קטן הוא זה —
טען השטן המקטרג, בתור תובע-כללי
שנמנה מטעם הרשות העליונה —
אבל נפש חיה מיצורי הקב"ה היא,
ואני מציע איבוא לפני כבוד השופט

לעיון ב"מג'לה" כי עפ"י החוק
העותומני הענין חמור וצריך עיון...

— הביאו מהר את השני, — צוה
השופט ל"מוכאשיר", ובשעת-מעשה
הביט אל הפתקא התלויה על הקיר
מטעם הרב קוק להדלקת הנרות לכבוד
שבת...

נכנס יהודי גלוח ובגלוי ראש
ואמר בקול רם: "שא—לום!". תפיש
המוכיר מ"בני דודנו" את הספר
השהור, דפדף בו ומצא על השבון
של היהודי שורה שלמה של עברות
רחמנא-ליצלן וקרא בקול רם: בהר
באשה לאספת הנבחרים, "אומרים"
עליו שהוא מתגלח אצל ארמני
ודוקא לא בחול, ולא עוד אלא שהוא
טכקר את האופירה והתיאטרות
הציונים ונוסע בכל עש"ק לת"א...

— לגיהנם! רשע כמותך! — רקע
השופט ברגלו עליו — שם לפולסיו'
דנורא!
ועוד לא הספיקו מלאכי התבלה
לתפשו ולמלא את גזר דינו, והנה נת'
פרצה פתאם מן הצד נקבה אחת,
צעירה ובריאה, השתטחה מלוא קור'
מותה לפני השופט והעידה כי פעם
הלכה להתרחץ בים ת"א וטבעה במים,
והנה קפץ היהודי הזה אל הים, תפיש
בשערותיה הקצרות והצילה ממות.

— ובכן, — טען השטן בשמחה
הכויה — אמנם אשה היא, והרב
המורה הצהיר אפילו באסה"נ שאינם
מידים עדיין בזכות האשה, אבל הלא
הציל נפש אהת, ואני מציע — כך
הוא אומר — להתחשב עם התנאים
המקילים האלה, ולרחות את משפטו
ב"צריך עיון".

פתאם נשמע קול שופר לכבוד
שבת, והופיעו שלשה קוזקים של
קודשא בריך-הוא, במזנובות ובו'פיצות
כחולות וארגמן בעלות כנפים (גם שם
יש מלאכי פראים!) והוקן שבהם
התחיל אומר בחפזון ג' פעמים:
"שאבים, שאבים, שאבים!". וכשנסה
הצעיר "משומרי שבת" לסגר בעצמו
את השער, נער בו הכלאך השוער בני'
זיפה ואמר: מה? "אתה חושב שכאן
המספרה של בריסקר?". ובשעת'
מעשה קם השופט ממקומו והצהיר כי
המשפט נדחה למוצאי שבת קדש.

וכינתים, — כך מסיימת האגדה
— נאלצו שני היהודים להשאר לברוך
הדין כל יום השבת: הצדיק נשאר
עם הזבוב והרשע עם הנק'
בה, עד אחר הברלה...

הוא אשר אמרתי: צדיק ורע
לו, רשע וטוב לו, אפילו בשמים.
כלפי מאי הבאתי לכם את כל

המעשה הזה? — כלפי זה ש"אגדת
ישראל" נשארה עם "הזבוב" שלה
(שהיטה בלע"ז) ו"המורה" עם
ה"אשה באסה"נ.

או כלפי המשפט של ארטאם:
הגויים הצדיקים נשארו עם צעקותיהם
וזמומיהם וה"סהיוניון" שתו את
מימיהם וכוזים את בתיהם עד היום
הזה...

או למשל: הרב אברהם י. הכהן קוק
והרב היים זוננפלד... וכי מהויב
אני להמציא לכם תמיד את ה"נמשל"?
אם לא מצאו ה"נמשלים" שלי חן
בעיניכם רשאים אתם להמציא לכם
"נמשלים" בעצמכם. חנכם כבר ב"ה
"גויים" גדולים ואינני צריך להכניס
לכם אצבע בפה, די שנתתי לכם את
המשל!...

ומשבה אני דוקא את ה"ללויד
הא"י" וביהוד את מלון יון שלנו על
המצאתם הנפלאה לשלח את התיירים
אל המושבות והקבוצות בארצנו בלי
מוריד-רך — לא רק מפני הקמוצים
הגדולים וההגנה על התיירים המסכ'
נים מפני ה"גאידים" העכרים שלנו
ר"ל, אלא פשוט מפני מעשה
בנסיעה אהת, אבל מעשה
אמתי — ר' עזמות מספר רק דברים

אמתיים! — ששמעתי מפי תלמידי
מרמי המעלה בעירנו.

הפרופיסור קאסטיליוני מאיטליה:
בקד את ארצנו בזמן האחרון, בראש'
מיטלת רפואית ידועה שנהפך עליה
האוטומוביל בלבנון, כידוע, ומחמת
שלא רצו גם אז למסר את השיירה
הכבודה הון לידי מורי דרך שלנו,
התגדכ אחד המזכירים במלון יון
בכבודו ובעצמו, להיות להם ל"גאיד"
ו"לצירון" בכל הארץ עד דמשק.
מפני שנהירין ליה שבילי דא"י
כשבילי דפרן ארם.

כשהגיעה החבורה למרחביה
(עפילה לא היתה עדיין בעולם!) שאל
הפרופיסור האיטלקי מאת ה"צירון"
הנכבד שלו על שם המושבה העברית
חזה, מפני שה"בדקר" שכת, כדרכו,
לרשם בספרו את המושבות העבריות...
— רחובות! — ענה ה"גאיד"
בלי פקפוק.

— והלא יש, כמדופני, רחובות
ביהודה? — שאל הפרופיסור לתומנו.
— זוהי רחובות שבגליל — השיב
המורה-הדרך של מלון יון בבטחה —
כשם שישנם שני "בית להם", אחד
ביחודה ואחד בגליל...

— ומה שם ה"סולוני" היפה חזו?
שאלה הנכרת מאת המלוח הנעים,

בהורות באצבעה על בלפוריה
המענייה בכתיה הלכנים.

— בארץ עקב! — היתה
תשובתו הפעם.
— וואס? —
נזעקו כלם בשמ'
חה כמוצאי שלל רב — הן זוהו המור'
שבה שהכרו עליה ספר ועשו הצרפתים
גם "פילם"...

— והרי לפניכם בלפוריה,
— הקדים ואמר בנאון ה"גאיד" הקרוב
למלכות — כשהגיעו לנשר בנות'
יעקב וראו את המושבה משרמ'
הירד!...

ויסעו מכלופוריה ויחנו בגדרה,
ו"הילד השחור" (אילת השחר בלע"ז)
היתה לראש פנה...
וכשעמדו רגליהם על הגשר —
כך מוסיף תלמידי — הציע לפניהם
לעלות צפונה כדי לבקר את העתי'
קות שלה.

— ואיזו עתיקות ישנן ב"סאפאר"?
— שאל הקטינדטורה האיטלקי, שהת'
חיל כפפקק קצת בידיעותיו הניאוג'
רפנות של ה"גאיד" הנעלה שלהם.
— הקבר של מוימונידס
— השיב זה האחרון (לא הרמב"ם!),
מבלי תשב הרבה.

הוציא הפרופיסור את ה"אורים
ותומים" שלו, דפדף בו קצת ואמר

בנמוס: — דומני, שהקבר של מוי'
מונידס הוא בטבריה ולא
בצפת?...

ואולם מורה-הדרך שלנו שהוא
מזע'ר' חיים שלט לא נפל ברוחו,
וכשראה כי הקבר הזה עלול ל"קבר"
גם את העסק שלו, נפל על המצאה
ואמר: — אמנם הקבר הוא בטבריה,
ואולם משעה שבאו האנגלים העלו
את עצמותיו של "מיימונידס" זה
לצפת...
ונחה דעתם. * *

ועצתי אמונה למלון יון שתכנים
את כל השנויים והחדושים הניאוג'
פיים האלה בכפת א"י, שתצא בקרוב,
כידוע, וכדי שתוציא דבר מתוסן
מתחת ידה רצוי להכניס בה גם את
השנויים של מרת רהל פייג'
ענב ערג (תל אביב).

הנה, למשל, בקרה בזמן האחרון
את העמק ואת מרחביה, ומרב הת'
פעלות היה ראשה עליה ככרמל,
ומחלונות מרחביה ראתה בעיניה פלאי
פלאים ממש כמו בימי אלישע בשע'
תו, דחיינו לכיישל:

שונם זו העתיקה פתאם את
מושבנה מנבעת המירה, אחרי היותה
שם כמה אלפים שנה, ואותה לה למנ'

שב את הרכה כר טל דוקא, עפ"י פקודת רחל פייגענבערג, ומאמר רה הנחמד ב"מוזנט" מורשוי, מספר 286—זוכיה!...

והמופת הכי גדול שראתה הכתבה שלנו מא"י הוא שראתה שם על ראש גבעת המורה מיה שלא ראתה שפחה על הים, דהיינו: את מזכחו של אליהו הנביא. ונס בתוך נס: אבישג השונמית הידועה, נהפכת בעינינו ל"יענטע לאה" ממרחביה. זו "אשת החיל מא"י".

נסים כאלה קרו בארצנו עוד בימי יעקב אבינו, שקוה למצא את רחל והנה היא ינטה לאה.... * *

ונסים כאלה יקרו עכשיו גם ברכבת הא"י שלנו.

בוראי ידעתם, תלמידי החביבים, כי הרכבת קטטה בזמן האחרון את קרונותיה ממחלקה א' וב' בתכונות צלום כמראות אה"ק. והנה, מספר לי תלמידי הסוחר מירושלם, בנסעו בפעם האחרונה ברכבת בלוית הטורה ההרצלי של הגמנסיה ביפו, התענגו על התמונות האלו, ואולם על תמונה אחת נהלקו בדעותיהם.

חד אמר: זוהי ירושלם—הרי

שער יפו. הר ציון. ימיו משה והדרדך לרכבת וחד אמר, כלומר המורה של המדרשה: לא כי בית לחם היא זאת, וראיה לדבר, שכתוב בפרוש מל-מטה שהזך על גבי לבן: בית להם. ואחרי שקלא וטריא נתברר אמנם לפדגוג שלנו כי נפלה כאן טעות הבחור הזעזער ונשמטה המלה "בדרך" לבית לחם: ממש כמו הקרי-קטורה של כושי, הבאה בזקן גדול ונאה, והכל מרוקם על כר ומוצג לראוה ולשם ריקלמה בהלון הזוכית שברחוב בקור חולים, אלא שלמטה רקום השם: ד"ר הרצל... רקום השם: ד"ר הרצל...

והיפה שבכל התמונות הצלו היא תמונת "שער יפו" משנים קדמוניות, עם כל החנויות הקטנות, החמורים והנאל של דודנו וכיתוד המשטרה התורקית ז"ל (זכר לחובבנו...). תמונה זו נתנה, כנראה, במתנה מאת הכרת "פרו ז'רוולם", כדי לשמר על האופי העתיק של בית הנכאת של מושלנו הנקרא בשם: ירושלים עיה"ק... * *

ואת זה לעומת זה עשה אלהים: בשעה שעמד הרב רפאל הנור

סקלופי על הדוכן במאה שערים. אחרי נצחון השהיטה שלהם, הדים שתי ידיו למרום וקרא: ברוך השם! אין עוד הנציב של החורבה ושל היר-מולקת הכוזבית! עכשיו, יש רק החוק! — בשעה זו יושב ידידנו "מראת אל שארק" ומבכה ברמעות שליש את תקופתו של סמואל, שהיה מדבר אליהם בלשון עדינה ובשפה של "אויז-פליו", כלומר: "תחת אמרד". והם ענו לו בחוצפה יסגני, כידוע, ועכשיו הם נושכים את אצבעותיהם ואומרים בפרוש ובפה מלא: "נחמתי כי המלכתי את שאול..."

הם, אינם יכולים, כנראה, לשכח את "חטי ח-מ שי חרכים והיפים שנמוו בידו של סיר הרברט סמואל", ועכשיו ננמרה תקופת המשי לאברכי המשי של "הירדן" ושל "ראי המזרח" וה"פלסתי", ומשעה שסגר דלפינר את בית החרשת של משי בת"א, כידוע, נתחלף הענין על ההר ובמקום: משי אומרים: "אימשי"! (לך לך!)

ובשעה ששכנינו הטובים טארטאס משתדלים למנע מים מינו, בשעה זו עומלים אחב"י שני חברי לשכת המסחר בעירנו, ומנינים על תעשית

הצדף של בי תל חם הנוצרית, שהולכת ונהרבת לרגלי ההתהרות הג' דולה של אמריקה ואיטליה והחברים הנוצרים — שותקים... ובשעה שהכרת "האחרות" הירודית מקשטת את מכתביה במעטפות ובאדריסאות אנגליות, שאין בהן חלי" לה שמץ-פסול עברי — בשעה זו מר פיעים כרוזים ומודעות בעירנו מאת פירמה ארמיניו ל"ת למכירה כללית גב בעברי ת..."

ובשעה — זהו האחרון! — שנכנס למשרדי בחור אנגלי משניפי" שוק ומתעקש לדבר רק בלשון: "יעם!" — בשעה זו כלומר אחרי רבע שעה נכנס אלי ערבי צעיר, שליח משרד העליה בעירנו ופונה אל שכני רק בעברית מזרחית גרונית; גוי קטן זה משיח לפי תוכו במשרד יהודי רק עברית, וחושב הוא את זה ברצינות... * *

ובינתיים החלה פרשת "מסעי" בא"י: נסעו שני השרדים הגדולים מת"א ואומרים כי ביאליק יקריא באטריקא את משא "נמירוב" (לקבל — בזרנו). נסעו גם השרדים הש"מאליים לקשקש בקופסת-צדקה של

קפא"י בעל-הנס. נסעו ז'ובנל לטייל לפריז ולג'ניבה, כנראה עפ"י עצת בראב"י בבקורו בבירות, והוא עצמו נסע אמריקתה לחתראות עם בורה בדבר הדיונים, ואחרון אחרון חביב: ראובן בריינין. רבותי, היות שליש הדישים בא"י יבדו ועד באר שבע ולצאת בכ"ז מתחת ידינו בכבוד גדול, כמו למשל בנעילת אספת הנבחרים, — זהו "קונץ" באמת, את זה יכול רק בריינין!

ובשקראתי את רשימת הנבחרים בועד הלאומי החדש לכל מפלגותיהם וסיעותיהם, נזכרתי בדברי עתון הר' לנדוי, שבקר פעם את המישלה ההר' לנדית ואת הזוירים ואמר שבין כל המיניסטורים וראשי המלוכה מצא רק איש אחד: המלכה וילהלמינה. ובין כל ל"ה חברי הועד הלאומי ישנו רק ספרדי טהור אחד: הכם אוסישקין!...

ובטוח אני בו שלא יבהר לנשיא ועד הלאומי, ראשית מפני שאינו אוהב להיות מה שקוראים בלעז: Homme de Paille וכשתוא אומר: "לא — אז לא!"

והטנית — וזהו העיקר! — מחשש שמא יהיה גורלו כאן בין השמאל בדיוננו, שם בעירית ת"א... ובינתיים הולכת ומתפשטת השפת השמאל טלל אביב עד שושן הכירה, והא ראה: כפי שמודיע העתון האנגלי ה"טיימס" כי ארם נהרים, אחר עליית השאה הפרסי החדש, נמנה וזיר לעבודות צבוריות בשם "Davar": "דבר" בשני פתחים אבל לא בשני סגילים, כידוע... * *

ואעפ"כ, הולכת ירושלם עיה"ק ומתפתחת: יש לנו מספרת לונדון, מספרת פטר גרד ובקרוב נזכה גם למספרת סופר בה ע"י מעמד הפועלים... יש לנו ב"ה אבק עד לבהשמים ברחובות ירושלם ביום סופח וסערה, וגם יסיה שחר ברחוב בית יעקב ואברכאסאל עד הטבור ועד אחר הפסה ועד בכלל.

ובקרוב בימינו נזכה גם לבניו חדש של הספריה הלאומית ובודאי ישתדלו גם כאן לבנות מדרגות כבלי מעקה בכל הצדדים, דוגמת המדרגות של הספריה הלאומית הנוכחית, העומדות זה עשרים שנה בלא מעקה כדיו.

ומסתמא יהיו מונחים גבי שם כל הימים לרבות הלילות אבני נגף צורי מכשול במגרש שהשליכו לפני כמה שנים בחצר הספריה וכל הכמי הביבי ליותיקה ובני ברית, בעלי הבית, לא יכלו להוציאן עד היום הזה... * *

אומרים: יש "משבר" בעולמנו. ותלמידי מכפר לי כי בשבוע זה חזר על פתחי כל הנגרים בעירנו להזמין עבודה ובלם השיבו את פניו ריקם, כלם טרודים וידיהם מלאות עבודה בבנינים ובהכנת רוויטים ושולחנות. ומכיון שעושים שולחן, מסתמא יש דבר כזה גם על השלחן ובתיד השלחן... * *

ומרב "המשבר" בעירנו, אצים רצים אחב"י להפיג את צערם בנשפים ובקונצרטים, באופירה ובתיאטרות שבכל שני החישים. ואי"ה בשבוע הבעל"ט נזכה לשמע קונצרט יחיד במינו של פרו פיסוד שור, מלך הפסנתר באירופה, הירדוע לכם בודאי עוד מלפני המלחמה. ונשים צדיקניות תסוכבנה את הנגרים והנכרות שבעירנו לזכותם בכרטיסים לטובת "הסתדרות נשים" ואחב"י ימלאו בודאי את אולם התיאטרון

"ציון", כנהוג, וביחוד את קופת ההס' תררות העובדת בהריצות ובשקידה לטובת הכלל, כידוע. ולסוף, מכיון שאנו מדברים בראי נע "ציון" נזכרתי בהווק זקן בעירנו, שהלך מדי יום ביומו אל הראינע, ושאלו אותה אם כצינים בכל יום פרט הדיש.

— חלילה! — ענה הזקן-הצעיר — מצינים סרט, אחד דוקא בכל השבוע ומראים שם צעירה אחת ההולכת להתרחץ בנהל, ונשעת מעשה עוברת הרכבת ומסתירה את הכל, ע"כ הולך אני בכל יום, — אפשר בכ"ז תתאחד פעם הרכבת?...

עז מות

את הסופר החכם הובב ירושלם ומיסדותיה מר פדק ורניק העורך הראשי של "מורגן ז'ורנאל" בניו-יורק הנני מברך בברכה לבבית להג יובלו למלאות לו ששים שנה. ד' יזכה לעבוד עוד שנים רבות את עבודתו הספרותית והצבורית החשר בה, ועוד יזכ בשובה טובה רשן ורענן, ועיניו תראינה ית הבית הלי-אומי העברי בא"י בניו על תלוי. 121